

عنوان مقاله:

قدیمی ترین کاربرد کاشی در آرایه های معماری دوره اسلامی ایران و فن شناسی آرایه تلفیقی قطعات ظروف سفالی لعابدار و گچ-آجر در بقعه خواجه اتابک کرمان

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش باستان سنجی، دوره 5، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

یاسر حمزوی - استادیار، دانشکده هنرهای کاربردی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران

حکمت الله ملاصالحی - استاد گروه باستان شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

نصیر اسکندری - استادیار گروه باستان شناسی، دانشگاه جیرفت، جیرفت، ایران

علی دانشی - کارشناس ارشد اداره میراث فرهنگی جیرفت، جیرفت، ایران

خلاصه مقاله:

همنشینی مواد مختلف در آرایه های معماری ایران در دوره اسلامی در بسیاری از موارد راهگشای سبک ها و فنون هنری جدید شده و نگاه زیبایی شناسی فرهنگ های حامل این اتفاق را دگرگون می کند. همنشینی آرایه های آجری، گچی و لعاب یکی از این تغییرات جذاب در تاریخ هنر آرایه های معماری ایران است که تاریخ ابداع آن تا حدودی مبهم باقی مانده است. هم چنین ایده اولیه کاشی در آرایه های معماری ایران در دوره اسلامی کاملاً ناشناخته مانده است. کاشی گونه ای از آرایه معماری است که شاید خاستگاه آن ایران کهن باشد، ولی با این وجود اطلاعات اندکی از فنون ساخت، اجرا و نمونه های آثار کاشی سده های اولیه دوره اسلامی در دست است. هدف از پژوهش پیش رو، دستیابی به اطلاعات مربوط به کهن ترین کاشی های ایران اسلامی و همچنین شناخت فنی سفال لعابدار در آرای معماری خواجه اتابک کرمان است. جهت رسیدن به اهداف پژوهش، به صورت همزمان مطالعه منابع مکتوب و هم چنین بررسی های میدانی جهت شناخت آثار کاشی در آرایه های معماری ایران، به ویژه مقبره خواجه اتابک کرمان انجام پذیرفت. در نتیجه پژوهش حاضر میتوان گفت که در حال حاضر از دوره اسلامی در ایران تا سده 5 ه.ق. متأسفانه هیچ کاشی تاریخی داری برجای نمانده است و بسیاری از تاریخ گذاری های مربوط به کاشی های بدون تاریخ، بدون توجه به فن ساخت و بر اساس شکل ظاهری بوده و مطالعات باستان سنجی و سالیابی با اتکا به مطالعات آزمایشگاهی انجام پذیرفته و درواقع با حدس و گمان انجام شده است؛ بنابراین نمی تواند قابل قبول باشد. هم چنین شش مجموع کاشی یا تک کاشی در نتیجه پژوهش به عنوان کهن ترین کاشی های دوره اسلامی ایران معرفی شد. یکی از اصلی ترین نتایج این پژوهش، مربوط به شناسایی استفاده از قطعات شکست ظروف سفالی لعابدار در آرای معماری ایران است که برخی از پژوهشگران، این آثار را به عنوان کاشی معرفی کرده اند. دستیابی به نتیجه مذکور، این احتمال را تقویت می کند که شاید این اقدام، اولین ایده ساخت کاشی برای آرایه معماری را شکل داده باشد.

کلمات کلیدی:

آرایه های معماری، کاشی، ظروف سفالی لعابدار، دوره سلجوقی، خواجه اتابک

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/993557>

